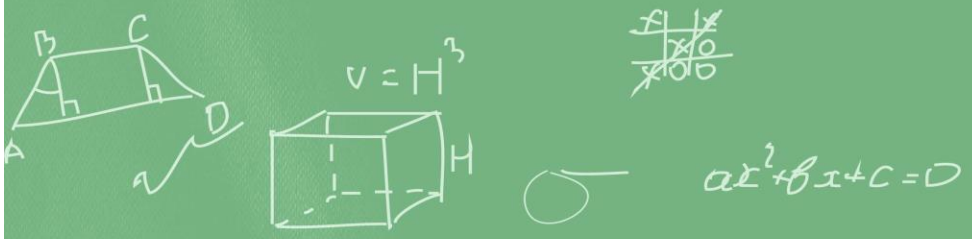

พัฒนาความเข้าใจของครู สู่การพัฒนาความเข้าใจของผู้เรียน

การใคร่ครวญสะท้อนคิดของฉัน เกิดขึ้นเป็นระยะ ๆ เริ่มตั้งแต่สัปดาห์ที่ ๑ เรื่อยมา การใคร่ครวญสะท้อนความคิดของฉันทำให้เกิดคำถามขึ้นมาในใจฉันมากมาย แต่มีหนึ่งคำถามที่ทำให้ฉันหยุดคิดไม่ได้ ฉันคิดวนไปวนมากับคำถามนั้นอยู่เป็นเวลานาน “จะทำอย่างไรให้นักเรียนของฉันมีความเข้าใจในสิ่งที่ฉันถ่ายทอดในชั้นเรียนและมีเจตคติด้านความเข้าใจที่ดีขึ้นต่อการเรียนคณิตศาสตร์” คำถามนี้วนเวียนอยู่ในใจของฉันตลอดเวลา ฉันจึงพยายามหาคำตอบของคำถามนี้ แต่การหาคำตอบกับคำถามนี้เป็นเรื่องไม่ง่าย

เมื่อฉันไม่สามารถขจัดหรือทำลายคำถามที่เกิดขึ้นมาในใจได้ ฉันจึงถามตัวเองอยู่ซ้ำ ๆว่าจะทำอย่างไรดีฉันจึงจะค้นพบกับคำตอบ นอกจากฉันจะหาคำตอบไม่ได้กลับมีคำถามใหม่เข้ามาในใจของฉัน “ฉันเข้าใจเรื่องที่สอนและมีวิธีการถ่ายทอดให้ผู้เรียนเข้าใจได้หรือไม่” จากคำถามนี้ทำให้ฉันได้กลับไปย้อนคิดและนำมาพูดคุยแลกเปลี่ยนกับครูคู่ วิชา ว่าที่นักเรียนไม่เข้าใจสิ่งที่ฉันถ่ายทอดเป็นเพราะตัวฉันเองยังไม่เข้าใจสิ่งที่ต้องการถ่ายทอดหรือไม่ ฉันกับครูคู่วิชาจึงพยายามช่วยกันหาสาเหตุ เราทั้งคู่พยายามทบทวนย้อนกลับไปในภาคเรียนจิดตะที่ผ่านมา ทำให้เราทั้งสองสันนิษฐานว่าสาเหตุมาจากการทำแผนการสอนในช่วงเวลาที่ผ่านมาของเราทั้งสองคน ฉันและครูคู่วิชาจะร่วมกันวางแผน พูดคุยแลกเปลี่ยนกันเพื่อให้เกิดแนวทาง กระบวนการและกิจกรรมที่จะใช้ในการสอนแต่ละสัปดาห์ ในหนึ่งสัปดาห์จะมีการแบ่งกันไปเขียนแผนการสอนให้ออกมาเป็นแผนที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน เมื่อฉันและครูคู่วิชาต่างคนต่างแยกย้ายและแบ่งหน้าที่กันไป หลายครั้งที่เราไม่มีโอกาสได้นำแผนที่เขียนเสร็จแล้วมาสร้างความเข้าใจร่วมกันอีกครั้ง ก่อนจะนำแผนนั้นเข้าห้องเรียนนี่อาจเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ฉันกับครูคู่วิชาเกิดความเข้าใจต่างกัน มีความมั่นใจในการถ่ายทอดให้กับผู้เรียนแต่ละครั้งต่างกัน แน่นอนว่าแผนใด

ที่ฉันเป็นผู้เขียนฉันจะมีความเข้าใจในแผนนั้นมาก และแผนใดที่ครูคู่วิชาเป็นผู้เขียนแผนนั้นครูคู่วิชาก็จะมีความเข้าใจมากและมั่นใจในการถ่ายทอดให้กับผู้เรียนเช่นกัน

ด้วยข้อสันนิษฐานดังกล่าว ฉันกับครูคู่วิชาต่างมองหน้ากันและถามว่าเราจะทำอย่างไร จะปรับเปลี่ยนด้วยวิธีการใด ที่จะช่วยให้เราทั้งคู่มีความเข้าใจในแผนจัดการเรียนรู้ กระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมที่ใช้ สมรรถนะที่ผู้เรียนต้องสร้างขึ้นใหม่ รวมทั้งมีความมั่นใจในการนำไปถ่ายทอดสู่ผู้เรียน เมื่อเราทั้งคู่พบถึงปัญหาที่เป็นสาเหตุสำคัญ ฉันกับครูคู่วิชาจึงทำงานวิจัยชั้นเรียนในหัวข้อ “พัฒนาความเข้าใจของครู สู่การพัฒนาความเข้าใจของผู้เรียน” โดยพัฒนาผ่านกระบวนการต่อไปนี้

๑) ศึกษาหนังสือเรียนญี่ปุ่น
๒) ทำความเข้าใจโครงสร้างหลักสูตร แผนรายปี ประมวลการเรียนรู้
๓) ครูคู่วิชาร่วมกันเขียนแผนการสอนด้วยกัน
๔) ทำแบบบันทึก LS ครบถ้วนทุกขั้น Pre – While – Post และสม่ำเสมอ

เมื่อได้กระบวนการที่จะช่วยให้ครูได้พัฒนาตนเองให้มีความเข้าใจมากขึ้นแล้ว ฉันและครูคู่วิชาก็เกิดคำถามใหม่ขึ้นว่า แล้วเราจะใช้เครื่องมือใดในการประเมินว่านักเรียนมีความเข้าใจ ฉันกับครูคู่วิชาจึงเลือกประเมินผ่านเครื่องมือต่อไปนี้

๑) แบบบันทึกจากการสอนและการสังเกตของครูคู่วิชา
๒) แบบฝึกหัด
๓) ข้อสอบ
๔) แบบประเมินเจตคติ

จากงานวิจัยชั้นเรียนที่ฉันและครูคู่วิชาได้เริ่มทำการวิจัยตั้งแต่ต้นเทอมวิมังสา พบว่า

๑) การพัฒนาความเข้าใจของครูด้วยการศึกษาหนังสือเรียนญี่ปุ่น ผ่านการตั้งคำถามกับตัวเองอยู่เสมอว่ามีอะไรซ่อนอยู่ในหนังสือและทำไมในหนังสือถึงเขียนเช่นนั้น จากคำถามทำให้ฉันและครูคู่วิชาพยายามหาคำตอบ จนเกิดความเข้าใจว่าหนังสือต้องการสื่ออะไรและเราควรนำไปถ่ายทอดกับผู้เรียนอย่างไร

๒) ฉันและครูคู่วิชามีความเข้าใจในสมรรถนะที่เป็นความรู้สะสมของผู้เรียนและสมรรถนะที่ผู้เรียนควรสร้างขึ้นใหม่ในแต่ละครั้ง จากการที่ฉันและครูคู่วิชามีโอกาสได้ร่วมสร้างแผนรายปีประมวลการเรียนรู้ ฉันและครูคู่วิชาจึงได้พัฒนาความเข้าใจในส่วนนี้มากขึ้น

๓) ฉันและครูคู่วิชาร่วมกันเขียนแผนการสอนด้วยกัน โดยไม่แบ่งกันไปทำเหมือนที่ผ่านมา เราร่วมกันวางแผนและจัดสรรเวลาทำงานร่วมกันและทำความเข้าใจไปพร้อม ๆกัน หากฉันหรือครูคู่วิชาไม่เข้าใจ ไม่มั่นใจ หรือเกิดข้อสงสัยใด ๆก็จะตั้งคำถามและร่วมกันหาคำตอบ ทำให้ฉันและครูคู่วิชามีความเข้าใจตรงกันและมีความมั่นใจมากขึ้นก่อนเข้าสู่ห้องเรียน

๔) การทำแบบบันทึก LS ทั้งจากการบันทึกหลังสอน การสังเกตชั้นเรียนของครูคู่วิชา ช่วยให้ฉันได้ใคร่ครวญสะท้อนคิดถึงสิ่งที่ทำสำเร็จ สิ่งที่เป็นปัญหาติดขัดและประเด็นที่จะนำไปพัฒนาตนเองต่อไป

เมื่องานวิจัยชั้นเรียนได้ดำเนินไปช่วงระยะหนึ่งพบว่า...ห้องเรียนชั้น ๔/๒ ในสัปดาห์ที่ ๕ ครั้งที่ ๒ จัดกระบวนการเรียนรู้เรื่อง การบวกเศษส่วน ผ่านกิจกรรมขั้นภาวะพร้อมเรียนเพื่อทบทวนความรู้สะสมเดิมที่ผู้เรียนมีในเรื่องของการบวกเศษส่วนผ่านการเทน้ำสีลงในโหลที่มีเส้นแบ่งในการอ่านค่าเป็นเศษส่วน เมื่อนำน้ำทั้ง ๒ ขวดเทลงในโหลพบว่านักเรียนสามารถบอกได้ว่ามีน้ำอยู่เท่าไรและทำไมการบวกเศษส่วนถึงเปลี่ยนเฉพาะตัวเศษไม่เป็นตัวส่วนด้วย จากกิจกรรมนี้ฉันพบว่ายังมีนักเรียนบางส่วนที่ยังไม่ค่อยเข้าใจ ณ เวลานั้นฉันจึงตัดสินใจที่จะทำซ้ำอีกครั้งและชวนนักเรียนสังเกตเส้นแบ่งที่โหลแก้ว ว่าเมื่อฉันเทน้ำขวดแรกลงไปน้ำอยู่ที่ขีดที่เท่าไร จากขีดที่แบ่งทั้งหมด แล้วจึงที่ขวดที่สองลงไปแล้วชวนนักเรียนสังเกตเช่นเดิม ทำให้นักเรียนเห็นชัดเจนจากสายตาของตัวเองว่า ตัวส่วนยังคงเท่าเดิมจริง ๆ กิจกรรมภาวะพร้อมเรียนนอกจากช่วยผู้เรียนทบทวนความเข้าใจในเรื่องที่เคยเรียนมาก่อนแล้ว ยังช่วยให้ฉันได้รู้ว่านักเรียนคนใดที่ยังติดขัดในเรื่องนี้ ทำให้ฉันสามารถแก้ปัญหาได้อย่างทันท่วงที นี่อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่มาจากการทำความเข้าใจเนื้อหาและแผนการสอนของฉันกับครูคู่วิชา

จากขั้นภาวะพร้อมเรียนเริ่มเข้าสู่ขั้นแรงบันดาลใจ ฉันให้โจทย์กับนักเรียนให้นักเรียนหยิบกระดาษสีครั้งที่หนึ่งแทนเศษส่วน $1\frac{3}{5}$ และให้นักเรียนหยิบกระดาษสีครั้งที่สองแทนเศษส่วน $2\frac{4}{5}$ เพื่อทบทวนว่านักเรียนเข้าใจหรือไม่ว่าต้องหยิบกระดาษแบบไหนบ้าง จากกิจกรรมสั้น ๆนี้พบว่านักเรียนสามารถหยิบเศษส่วนได้ถูกต้องซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนเข้าใจและรู้จักจำนวนคละ ขั้นสถานการณ์ปัญหาฉันให้โจทย์สถานการณ์กับนักเรียน ให้นักเรียนนำเศษส่วนทั้งสองจำนวนมารวมกันโดยใช้กระดาษสีที่หยิบมา กิจกรรมนี้พบว่านักเรียนมีความสนใจและตั้งใจมาก นักเรียนทุกคนมุ่งมั่นที่จะหาผลลัพธ์ด้วยตนเอง ไม่คุยไม่เล่นกันในระหว่างแก้ปัญหา เมื่อนักเรียนแก้ปัญหาพบว่า ทุกคนในห้องเรียนสามารถหาผลลัพธ์ได้และกล้าที่จะแลกเปลี่ยนการคิดของตนเองกับครู นักเรียนเข้าใจและสร้างความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง เข้าใจว่าเมื่อบวกกันแล้วในหลักส่วนสิบเป็นเศษเกินหรือเต็มแล้วต้องนำไปทดในหลักที่อยู่ข้างหน้าคือหลักหน่วย นักเรียนสามารถค้นพบได้ด้วยตัวเองโดยที่ครูไม่ได้บอก นักเรียนเกิดความเป็นเจ้าของในการเรียนรู้ในทุก ๆขั้นตอนจริง ๆ และท้ายคาบเรียนฉันมีโอกาสให้นักเรียนได้เขียนสะท้อนความรู้สึกและบอกถึงความเข้าใจในการเรียนครั้งนี้ พบว่านักเรียนต่างสนุกกับการได้ทำกิจกรรมและมีความเข้าใจเรื่องการบวกเศษส่วนแบบมีทด จากการเรียนการสอนในครั้งนี้เมื่อฉันได้กลับมาทบทวนตัวเอง ฉันเริ่มตั้งคำถามกับตัวเองว่าทำไมห้องเรียนของฉันถึงดูราบรื่นและเป็นธรรมชาติ ทำไมผู้เรียนถึงสนุกกับการเรียนครั้งนี้ ฉันกับคู่วิชาจึงพยายามค้นหาปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในครั้งนี้ด้วยกันผ่านกระบวนการใคร่ครวญและสะท้อนคิด ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จประกอบไปด้วย

ก่อนการทำแผนการสอนฉันและคู่วิชาต่างทำความเข้าใจเนื้อหาที่จะสอนจากหนังสือเรียนญี่ปุ่น

ครูมีความเข้าใจแผนการสอนที่ได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำ เกิดความมั่นใจในการถ่ายทอดความรู้และร่วมสนุกไปพร้อม ๆกับผู้เรียน

รูปแบบกิจกรรมและสื่อที่ใช้ทำให้นักเรียนได้ลงมือทำทุกคน ได้สร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเองและเป็นเจ้าของการเรียนรู้

จากการทำวิจัยชั้นเรียนในหัวข้อ “พัฒนาความเข้าใจของครู สู่การพัฒนาความเข้าใจของผู้เรียน” มีสิ่งที่เปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในตัวฉัน ฉันได้พัฒนาตนเองเรื่องเนื้อหา สร้างกิจกรรมการเรียนการสอนที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้เรียนให้ผู้เรียนได้เกิดความเป็นเจ้าของ สร้างแผนที่มีความละเอียด คาดเดาคำตอบที่จะเกิดขึ้นในชั้นเรียน มีความมั่นใจและกล้าตัดสินใจในชั้นเรียน มุ่งมั่นที่จะพัฒนาผู้เรียนร่วมกับการพัฒนาตนเอง ที่สำคัญฉันได้ใคร่ครวญตัวเองอย่างสม่ำเสมอทำให้ฉันพบประเด็นที่ทำสำเร็จและประเด็นที่ฉันจะต้องพัฒนาต่อ ๆไป อย่างไรก็ตามการพัฒนาความใจของครู สู่การพัฒนาความเข้าใจของผู้เรียนนี้ เมื่อใช้เครื่องมือแบบฝึกหัด แบบทดสอบและแบบประเมินเจตคติมาใช้ประเมินความเข้าใจของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถทำแบบฝึกหัดรายสัปดาห์ได้ดี ส่งงานตรงเวลามากขึ้นและจำนวนผู้เรียนที่มีงานค้างลดลงอย่างชัดเจน

การทำแบบทดสอบรายตอน นักเรียนส่วนใหญ่สามารถทำแบบทดสอบได้ผ่านเกณฑ์การทดสอบมากขึ้น จากสองเครื่องมือนี้ที่นอกเหนือจากการสังเกตของฉันและครูคู่วิชาทำให้ฉันมั่นใจว่าจะพัฒนาเจตคติด้านความเข้าใจของผู้เรียนได้ การทำแบบสอบถามเจตคติของผู้เรียนในภาคเรียนนี้ แนวโน้มของนักเรียน ๓ ห้อง มีเจตคติด้านความเข้าใจมากขึ้นแต่ยังพัฒนาในเปอร์เซ็นต์ที่ไม่มากนัก และมีนักเรียน ๑ ห้องที่มีเจตคติไม่ดีในด้านความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตามจากการทำวิจัยในชั้นเรียนครั้งนี้ ฉันยังไม่สามารถพัฒนาความเข้าใจของนักเรียนได้สำเร็จและในความไม่สำเร็จนี้มีสิ่งดี ๆ เกิดขึ้นมากมาย อย่างน้อยฉันก็ได้ค้นพบปัญหาและพยายามพัฒนาตนเองมากขึ้นและจะไม่หยุดพัฒนา รวมทั้งฉันจะพยายามค้นหาปัจจัยและเครื่องมือที่จะช่วยพัฒนาเจตคติด้านความเข้าใจของผู้เรียนต่อไป

ศรัญญา สุวันนะ (ครูจุ๋ม)
ครูคณิตศาสตร์ชั้น ๔

พัฒนาความเข้าใจของครู...

สู่การพัฒนาความเข้าใจของผู้เรียน

ศรัญญา สุวันนะ (ครูจุ๋ม)

ครูคณิตศาสตร์ชั้น ๔